

УДК 165.5:001.3:316.422.44:124.5:141.201.1

Інтегральний аксіологічний підхід до оцінки науково-технічної діяльності

І.С. ЛАР'ЯНОВСЬКИЙ

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса, Україна,

E-mail: laryanovsky@i.ua

Авторське резюме

Розглянуто проблему соціогуманітарної оцінки сучасної науково-технічної діяльності та наголошено, що для розв'язання цієї проблеми потрібен інтегральний аксіологічний підхід. Подібний підхід, за умови адекватності його методів постнекласичному розумінню реальності, має бути взятий в якості філософсько-методологічної основи для проведення розширених експертиз науково-технічних проєктів і програм. Унаочнене вище означає, що цінності постнекласичного знання доцільно осмислювати як місткі соціокультурні комплекси, функціональне призначення яких – визначати людську діяльність у відповідності до принципів стійкого розвитку. Постнекласичні науково-технічні цінності постають перед суб'єктом у вигляді динамічних формоутворень, що маніфестують свій зміст у процесі поступового соціокультурного розгортання. Постнекласичні науково-технічні цінності мають наступну інваріантну структуру: трансцендентальний ціннісний об'єкт, суб'єктивно-психологічний ціннісний корелят, матеріально-речовинний ціннісний артефакт. Багатогранність змісту і структури постнекласичних науково-технічних цінностей потребує застосування для їхньої оцінки комплексного, позаекономічного критерію, спираючись на який експертні групи були б у змозі проводити ранжирування цінностей з системних позицій. Запровадження інтегрального аксіологічного підходу може дозволити відкрити перспективу для перманентного соціогуманітарного супроводу науково-технічної діяльності, а також побудови метричних та неметричних оцінних шкал для стандартизованої оцінки її позаекономічної ефективності.

Ключові слова: аксіологія, інжиніринг, інтегральний підхід, оцінка, постнекласичне знання, цінність.

Integral axiological approach to the assessment of scientific and technological activities

I.S. LARIANOVSKYI

Odessa national academy of food technologies, Odessa, Ukraine, E-mail: laryanovsky@i.ua

Abstract

The social evaluation problem of the scientific and technical activities is considered, and it is shown that this problem needs to be solved on the basis of an integral philosophical axiological approach. Such an approach, subject to its adequacy to post non-classical vision of reality, can be considered as an innovative methodological framework for carrying out enhanced social and humanitarian expertise of scientific and technical projects and programs. The above said means that the value of post non-classical cognition and systems engineering should be comprehended as a highly organized socio-cultural systems that can determine human life activity in its post-biological forms in accordance with the principles of co-evolutionary principles of sustainable civilization development. Thus, post non-classical scientific and technological values should be understood as dynamic evolving entities that reveal their multifaceted content in the socio-cultural process unfolding in three stages, namely: in existential, divergence and inflation forms. Moreover, post non-classical integral values possess the following invariant component structure: a transcendental value-object, subjective and psychological values correlate and materially tangible value-artifact. The versatility of the content and structure of post non-classical scientific and technical knowledge values and engineering requires the development of complex, non-economic evaluation criteria, using which the experts would be able to rank the values from system approach in the broadest socio-cultural context.

The use of an integrated approach to the assessment and interpretation of post non-classical values opens up the perspective of post non-classical dynamics functioning system modeling, as well as the construction of metric and non-metric rating scales for their standardized multidimensional assessment.

Keywords: assessment, axiology, engineering, integral approach, post non-classical knowledge, value.

Постановка проблеми. Визначальною складовою сучасної науково-технічної діяльності все більшою мірою стає постнекласичне знання та системний наукомісткий інжиніринг, які в умовах пошуку шляхів реалізації антикризової стратегії стійкого розвитку потребують неупередженого аксіологічного аналізу. Результати цього аналізу мають набути філософської ґрунтовності та методологічної конкретності, щоб їх можна було покласти в

основу комплексних програм з корегування цілей науково-технічної діяльності та поступової переорієнтації цієї діяльності з вузько-прагматичних, ринкових цінностей на позаекономічні, ноосферо-генетичні цінності. У зв'язку зі сказаним актуальною є наступна дослідницька проблема: що саме у постнекласичному науково-технічному знанні та системному наукомісткому інжинірингу є шуканою, позаекономічною цінністю? Яким чином, на підставі яких

© І.С. Лар'яновський, 2016

світоглядно-методологічних принципів може бути достовірно проведений комплексний, соціогуманітарно орієнтований аналіз змісту, засобів та цілей сучасної науково-технічної діяльності? Тобто, маємо знайти такий спосіб аналізу науково-технічного знання та сучасного інжинірингу, при якому експертна аксіологічна оцінка, по-перше, мала б інваріантний по відношенню до поточних коливань економічної кон'юнктури характер та, по-друге, була б не суто відсторонено-формальною, але віддзеркалювала постнекласичне знання та сучасний інжиніринг у їхній соціокультурній багатомірності та глибині, завдяки чому допомагала б аргументовано та відповідально виробляти стратегію регіонального і глобального науково-технічного розвитку.

Аналіз досліджень і публікацій. Стандартні методи і методики оцінки наукового знання та інжинірингу, що зазвичай використовуються при проведенні експертиз науково-пізнавальної та інженерно-технічної діяльності, спираються, як правило, на критерії логічної простоти, несуперечності, релевантності, концептуальної глибини, соціально-економічної ефективності, технологічної доцільності, індексу цитування тощо [7; 8; 13; 14; 19]. Але сьогодні вони починають стрімко втрачати свою дієздатність, бо вже не відповідають змісту складносистемних, еволюційно-конвергентних тенденцій у розвитку науки та технології [1; 2; 3; 10]. Так, в оцінці науково-технічного знання все ще панують вузько-прагматичні, техніко-економічні підходи та критерії, на підставі яких цінність знання та інжинірингу, врешті-решт, зводять до ринкової конкурентоспроможності та економічної вартості. Тим самим цінність науково-технічного знання та інжинірингу ставлять у залежність від ситуаційно мінливих умов соціально-економічної кон'юнктури.

У цьому зв'язку виникає нагальна потреба у формуванні інтегрального філософського підходу до осмислення природи ціннісно-оцінних феноменів, адекватного синергетичним принципам новітньої, постнекласичної, глобально-еволюційної наукової парадигми [8; 10; 11; 15; 16; 17]. Так, отожднення цінностей з економічними вартостями, ринковими цінами, об'єктивними і суб'єктивними потребами, індивідуальними та груповими економічними інтересами, соціально-політичними орієнтаціями тощо не є вже сьогодні виправданим, особливо по відношенню до інтегральних цінностей науково-пізнавальної та інженерно-технічної діяльності, які набули для сучасного людства фундаментального соціально-онтологічного характеру.

Серед аспектів означеної вище проблеми комплексної аксіологічної оцінки постнекласичної науково-технічної діяльності слід у першу чергу виділити наступні.

По-перше, не отримала належного розвитку

й обґрунтування концепція цінності науково-технічного знання та системного інжинірингу, яка була б адекватна конвергентному етапу їхнього розвитку та враховувала сутнісні особливості, що властиві саме постнекласичним цінностям, а саме: багатогранність змісту, соціально-еволюційний динамізм, культурний поліморфізм, а також, крім того, все більш потужний вплив постнекласичних цінностей на сучасну соціальну практику.

По-друге, не сформульовані та не прийняті до систематичного застосування позаекономічні, неринкові принципи комплексної аксіологічної оцінки наукового знання та інжинірингу, які б, маючи стійку інваріантність щодо коливань поточної економічної кон'юнктури, дозволяли, при проведенні соціогуманітарних експертиз, порівнювати та інтерпретувати цінності постнекласичного знання та інжинірингу у гранично широкому – глобально-еволюційному соціокультурному контексті.

Метою дослідження є висвітлення основ філософсько-інтегративного підходу до аксіологічного аналізу постнекласичного науково-технічного знання та системного наукомісткого інжинірингу.

Виклад основного матеріалу. Пошук та здобуття дійсних людських цінностей є нічим іншим, як виявленням та засвоєнням у соціальній практиці загальнозначущих принципів людського буття, творчості та пізнання, яким притаманна інваріантність щодо коливань соціально-економічної кон'юнктури, психологічних станів, етнокультурних особливостей, масових смаків тощо. Тобто, справжньою цінністю володіє таке та лише таке соціокультурне формоутворення, яке спроможне поставити граничною підставою для розбудови людиною її «духовного космосу», спрямовуючи людське пізнання, творчість та соціальну практику у бік гармонійної єдності істини, добра, краси, свободи, людяності, раціональності тощо [9; 12; 18; 20; 21].

Так, у стародавній філософії уявлення про цінність еволюціонували від протофілософського синкретизму корисності та блага до світоглядно-теоретичного усвідомлення сутності та призначення цінності як надіндивідуальної духовної основи для добродесного життя. В середньовічній європейській філософії цінність тлумачили як гармонійну триєдність істини, добра та краси, надприродним джерелом та непорушним зразком якої є вічне божественне надбуття. В філософії Нового часу цінність вбачали у трансцендентальному ідеалі, загальнозначущій нормі, споживчій вартості, грошовому еквіваленті, гарантованій інтенсивності визначального технічного параметру, властивості об'єктів задовольняти соціально-виправдану потребу людини тощо, зосереджуючись, таким чином, на вивченні тих або інших значущих аспектів ціннісно-оцінних формоутворень. В некласич-

ній філософії цінність почали переосмислювати в якості етичного регулятиву, ментального кореляту, свободи та для-себе-буття, смисло-життєвої орієнтації соціальних груп, культурно-історичного ідеалу, предмета інтересу та практично-дієвої інструментальності тощо, акцентуючи увагу на структурно-функціональному динамізмі та соціокультурному поліморфізмі цінностей.

У наш час, з урахуванням невідповідності загальноновизнаних аксіологічних підходів, вчень та концепцій системно-еволюційній специфіці постнекласичної раціональності, доцільно інтерпретувати класичну філософську проблему цінностей по-новому - в якості трансдисциплінарної за своїм масштабом проблеми визначення соціально-онтологічних інваріантів людського способу буття, творчості та пізнання. Тобто проблема цінностей сьогодні, на думку автора статті, то є проблема концептуального відтворення у сучасному науково-філософському дискурсі тих стійких соціокультурних формоутворень, завдяки яким людство здатне підтримувати у своєму життєсвіті позитивну діалектику матеріального та ідеального, трансцендентного та іманентного, природного та культурного, глобального та локального, об'єктивного та суб'єктивного тощо, тим самим орієнтуючи вектор всесвітньо-історичного руху цивілізації у бік стрижневої магістралі універсальної еволюції.

Отже інтегральні цінності взагалі та постнекласичні цінності зокрема є надіндивідуальними формоутвореннями та у людському бутті функціонують як своєрідні трансцендентальні атрактори, що своїм «надприродним» силовим полем здатні утримувати у певних еволюційних межах буттєве різноманіття траєкторій людських дій, мотивів, думок, оцінок, намірів, орієнтацій тощо, підіймаючи їх над буденною реальністю та, тим самим, формуючи транскультурний результуючий історичний вектор світового цивілізаційного розвитку. Тому інтегральна цінність (у т. ч. науково-технічна) у повноті власного соціально-онтологічного змісту цілком слушно може розглядатися як фундаментальний надбіологічний та надпсихологічний еволюційний принцип, трансцендентний щодо наочного буття, який здатен притягувати, стимулювати, «спокушати» буття, суттєво підвищувати його структурно-функціональну складність та, владно входячи до життєсвіту людини, свідчити про себе як смисл, ідеал, гармонія, краса, натхнення, благо, раціональність тощо. Постнекласичне пізнання, що є визначальною складовою сучасного наукомісткого інжинірингу, слід розуміти як ціннісно-орієнтований глобальний процес, бо воно саме й виявляє себе, врешті-решт, як пошук та експлікація глибинних ціннісно-оцінних витоків еволюційно-перспективного людського буття, тобто буття у його не-

тривіально-творчому генезисі, що не стало ще упредметненою реальністю, але як своєрідний трансцендентальний атрактор вже притягує загальнопланетарну траєкторію розвитку світової цивілізації.

Відповідно до інтегральної концепції цінності знання та високотехнологічного інжинірингу, яку розроблено автором статті на основі ідей глобального еволюціонізму, інтегральні цінності - це складноорганізовані поліморфні матеріально-ідеальні комплекси, що продукуються та репродукуються за допомогою полісуб'єктних творчих актів [4; 5; 6; 19]. Саме в інтегральних цінностях кристалізуються життєздатні постбіологічні новації людського роду, притім, таким чином, що цінності починають виконувати у людському бутті функцію своєрідних «соціокультурних геномів». Успішне виконання інтегральною цінністю такої специфічної функції є можливим лише за умови, що цій цінності притаманна містка соціально-онтологічна інваріантність, тобто здатність стійко зберігати та нетривіально відтворювати свій багатовимірний екзистенціальний зміст в умовах наявності перманентного деструктивного (ентропійного) впливу з боку чисельних флуктуацій різної генези та інтенсивності. Отже, інтегральні цінності взагалі та постнекласичні науково-технічні цінності зокрема цілком слушно розглядати як своєрідні «постбіологічні геноми», що функціонують у просторі та часі за межами органічної людської тілесності та формують неповторне «обличчя» відповідних їм культур і цивілізацій.

Дійсна, тобто загальнозначуща, інваріантна, інтегральна постнекласична цінність, якщо розглядати її у статистиці, має наступну трьохкомпонентну структуру: трансцендентальний ціннісний об'єкт, психоментальний ціннісно-оцінний корелят, об'єктивований носій-артефакт. Крім того, постнекласична цінність у процесі своєї взаємодії з певними соціокультурними системами здатна достатньо виразно виявляти динамічну складову своєї структури. Остання у контексті ідей глобального еволюціонізму виглядає для суб'єкта як послідовність розгортання у соціально-історичному часі наступних трьох еволюційних фаз: по-перше, екзистенціальної фази, на якій цінність виявляє себе як загальнозначущий трансцендентальний ідеал; по-друге, дивергентної фази, на якій цінність функціонує як складноорганізований матеріально-ідеальний соціокультурний комплекс; по-третє, інфляційної фази, на якій інтегральна науково-технічна цінність завершує свій еволюційний цикл. (Вона або остаточно знецінюється, або відновлюється через новий конвергентний концептуальний творчий імпульс, якщо тільки цей імпульс є достатньо потужним, щоб забезпечити більш-менш вдалу реінтеграцію соціально-економічних та техніко-технологічних упредметнень цінності та

повернути їй початкову цілісність і змістовну глибину). Тобто, на першій еволюційній фазі інтегральна цінність входить у людський життєсвіт як емерджентний буттєвий стрибок, що підіймає людину над сплосненою буденністю життя та майорить їй (людині) із надреальної височини як трансцендентальний ідеал. Друга фаза в еволюційній ціннісній динаміці означена поступовим упредметненням та експансією цінності у наявні технологічні та соціокультурні системи, з якими вона прийшла у взаємодію. Останнє призводить до певних трансформаційних змін у технологічних та соціокультурних системах, а власне цінність, у свою чергу, схиляється до дивергенції - поступового розходження еволюційних траєкторій ціннісних культурних упредметнень. Тут єдина інтегральна цінність розділяється на відносно окремі соціокультурні локалізації і цим виявляє свою множинність та функціональний поліморфізм. Третя фаза у динаміці цінності означена ентропією та інфляцією її змісту, а саме: інтегральна цінність або остаточно розпорошується, або отримує від своїх творчо обдарованих суб'єктів-адресатів достатньо потужний репродуктивний конвергентний імпульс, що долає соціокультурну ентропію та спрямовує розпорошену та надмірно об'єктивовану інтегральну цінність у бік нової інтеграції.

Інтегральна цінність як стійкий смислоттєвий інваріант уперше постає до соціокультурного функціонування за рахунок індивідуально-особового творчого зусилля конкретної людської особистості й тому несе на собі відблиск її неповторних суб'єктивних рис. Але у той же час, незважаючи на неусувну наявність особово-забарвленої форми власної репрезентації (художнього твору, інженерного винаходу, наукового відкриття, філософського вчення, технологічної інновації тощо), цінність у своїй змістовній основі надіндивідуальна, поза-особистісна, над-емпірична, трансцендентальна. Тому для адекватного відтворення та ефективного соціокультурного функціонування у багатовимірній повноті власного змісту інтегральна цінність потребує суб'єкта трансперсонального. В якості останнього можуть поставати наукові співтовариства («незримі коледжі» просторово видалених, але духовно близьких однодумців), надіндивідуальні «соборні розуми» певних релігійних конфесій тощо. «Соборний розум» або «незримий коледж» то є специфічна соціокультурна єдність, яка виникає та функціонує внаслідок встановлення емерджентного синергетичного «резонансу» між індивідуумами-адресатами цінностей, притім, таким чином, що відбувається істотне взаємне посилення їхнього духовно-творчого потенціалу. Найбільш обдаровані суб'єкти у творчому зусиллі перевершують самих себе, починають відчувати себе «медіумами», через розум, інтуїцію, сприйняття та оцінки яких

висока трансцендентальна цінність у формі ідеалів істини, добра, краси, блага, свободи, толерантності, солідарності, раціональності тощо вперше входить у людський життєсвіт. Але для безповоротного вкорінення нової цінності у матеріально-речовинне, об'єктивоване, інформаційно-енергетичне середовище соціокультурного субстрату певного суспільства, зусиль лише окремих обдарованих особистостей, як правило, буває недостатньо. Оскільки інтегральна цінність то є поліморфний та трансперсональний феномен, то для повномасштабного її функціонування необхідною є взаємна підсилююча синергетична координованість творчих дій багатьох суб'єктів. Останнє означає, що дійсна, соціально-значуща творчість то є така людська діяльність, що має за мету створення (а також відтворення) інтегральних цінностей, у т. ч. цінностей науково-технічних. Сенс творчості справжніх цінностей полягає у поступовій трансформації сліпого спонтанного антиентропійного механізму живої природи у цілеспрямований та раціонально-регульований процес, розгорнутий у бік вивільнення комплементарних людині потенцій буття.

Концепція інтегральних постнекласичних цінностей, за умови, що ці цінності осмислено у відповідності до ідей універсального еволюціонізму, може бути застосована в якості філософсько-методологічного засобу для аксіологічного аналізу науково-технічного знання. При цьому традиційна (класична) філософська проблема цінностей має бути інтерпретована принципово по-новому – як проблема аналізу універсальних соціокультурних інваріантів людського способу буття, творчості та пізнання, що їх продукує цивілізоване людство у процесі сучасної науково-технічної діяльності. Ці соціокультурні інваріанти саме й є шукані постнекласичні цінності науково-технічного знання та інноваційного наукомісткого інжинірингу. Спираючись на еволюційне, системно-цілісне бачення ціннісно-оцінних феноменів ми маємо змогу підійти до аналізу цінностей сучасного науково-технічного знання як до складноорганізованих, синергетичних формоутворень та почати оцінювати їх з інтегральних філософсько-аксіологічних позицій. Останнє дозволить суттєво модернізувати процедури оцінки, зробивши їх адекватними характеру та цілям постнекласичного етапу розвитку науково-технічної діяльності.

Висновки.

1. Проблема комплексної позаекономічної оцінки сучасної науково-технічної діяльності потребує для свого розв'язання адекватного новітнім антикризовим стратегіям стійкого розвитку філософсько-інтегративного аксіологічного підходу. Останній може розглядатися в якості інноваційної методологічної основи для проведення розширених, надпрагматичних соціогуманітарних експертиз сучас-

них науково-технічних проєктів і програм.

2.Інтегральна філософська концепція цінності та відповідний їй підхід до аксіологічного аналізу постнекласичного науково-технічного знання створюють можливість глибшого розуміння сутності ціннісно-оцінних феноменів взагалі та аксіологічного змісту сучасного науково-технічного знання зокрема.

3.Цінності постнекласичного науково-технічного знання та наукомісткого системного інжинірингу мають осмислюватися в якості складноорганізованих матеріально-ідеальних комплексів, що у все більш зростаючих масштабах детермінують людську діяльність та здатні оптимізувати цю діяльність за коеволюційними принципами.

4.Інтегральні постнекласичні науково-технічні цінності є динамічними утвореннями та здатні виявляти свій багатогранний зміст у процесі поступового трьохстадіального соціо-

культурного розгортання, а саме: у формах екзистенціальної, дивергентної та інфляційної функціональних стадій.

5.У відповідності до інтегрального аксіологічного підходу методологічна процедура оцінки знання потребує застосування комплексного (позаекономічного) критерію, прикладаючи який експерти мали б змогу визначати інтегральні цінності у широкому соціокультурному контексті, враховуючи притаманний постнекласичним цінностям структурний та функціональний поліморфізм.

Щодо перспективи подальших досліджень, то унаочнені у статті ідеї можуть скласти початкову основу для визначення принципів моделювання процесів соціокультурної динаміки інтегральних постнекласичних цінностей, а також побудови метричних та неметричних шкал для їхньої стандартизованої багатовимірної оцінки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- 1.Авдулов А.Н., Кулькин А.М. Парадигма современного научно-технического развития / А.Н.Авдулов, А.М.Кулькин. – М.: РАН ИНИОН, 2010. – 304 с.
- 2.Грунвальд А. Техника и общество: западноевропейский опыт исследования социальных последствий научно-технического развития / Армин Грунвальд; [пер. с нем.]. – М.: Логос, 2011. – 160 с.
- 3.Котенко В.П. История и философия технической реальности / В.П. Котенко. - М.: Академический проект, 2009. – 623 с.
- 4.Лар'яновський І.С. Інтегральна концепція цінності / І.С.Лар'яновський // Перспективи. – 2013. – №3. – С. 69-73.
- 5.Лар'яновський І.С. Постнекласичне знання та проблема цінностей / І.С.Лар'яновський // Наукове пізнання: методологія та технологія. – 2013. – Випуск 2. – С.102-106.
- 6.Ларьяновский И.С. Интегральные ценности и социокультурная динамика / И.С.Ларьяновский // Социосфера. – 2013. – №4. – С. 30-36.
- 7.Мамчур Е.А. Образы науки в современной культуре / Е.А. Мамчур. – М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2008. – 400 с.
- 8.Маркова Л.А. Наука на грани с ненаукой / Л.А. Маркова. – М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2013. – 336 с.
- 9.Микешина Л.А. Эпистемология ценностей / Л.А.Микешина. М.: Изд-во «Российская политическая энциклопедия», 2007. – 439 с.
- 10.Стасинопулос П. Проектирование систем как единого целого: Интегральный подход к проектированию для устойчивого развития / Питер Стасинопулос, Майкл Х. Смит, Карлсон Харгроувс, Черил Деша; [пер. с англ.]. – М.: Эксмо, 2012. – 288 с.
- 11.Степин В.С. История и философия науки / В.С. Степин. – М.: Академический проект, 2012. – 423 с.
- 12.Столович Л.Н. Красота. Добро. Истина: Очерк истории эстетической аксиологии / Л.Н. Столович. – М.: Республика, 1994. – 464 с.
- 13.Татаринев Ю.Б. Проблемы оценки эффективности фундаментальных исследований: логико-методологические аспекты / Ю.Б. Татаринев. – М.: «Наука», 1986. – 230 с.
- 14.Томпсон М. Философия науки / Мел Томпсон; [пер. с англ.]. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 304 с.
- 15.Урсул А.Д. Феномен ноосферы: Глобальная эволюция и ноосферогенез / А.Д.Урсул. – М.: ЛЕНАНД, 2015. – 336 с.
- 16.Философия мышления: [сборник статей] / [ред. кол. Л.Н.Богатая, И.С.Добронравова, Ф.В.Лазарев; отв. ред. Л.Н.Богатая]. – Одесса: Печатный дом, 2013. – 444 с.
- 17.Человек и его будущее: Новые технологии и возможности человека / [Аршинов В.И., Ленк Х., Моисеев Н.Н., Фролов И.Т. и др.]. – М.: ЛЕНАНД, 2012. – 496 с.
- 18.Шохин В.К. Философия ценностей и ранняя аксиологическая мысль / В.К. Шохин. – М.: РУДН, 2006. – 457 с.
- 19.Larianovski I.S. The problem of values of post non-classical knowledge / I.S.Larianovski // European applied sciences (ORT Publishing, Stuttgart, Germany). – 2014. – №2. – P. 132-134.
- 20.Perry R. B. General theory of value / Ralph Barton Perry. - Harvard University press, 1950. – 729 p.
- 21.Russel J. Axiology / Jesse Russel, Ronald Cohn. – Bookviko Publishing, 2012. – 142 p.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2016

REFERENCES:

1. Avdulov, A.N., Kulkin, A.M., 2010. Paradigma sovremennogo nauchno-tehnicheskogo razvitiya [Paradigm of modern scientific and technological development]. RAN INION, Moscow (in Russian).
2. Grunvald, A., 2011. Tehnika i obschestvo: zapadnoevropeyskiy opyt issledovaniya sotsialnyih posledstviy nauchno-tehnicheskogo razvitiya [Techniques and society: West European experience of social aftermath investigation of scientific and technological development]. Logos, Moscow (in Russian).
3. Kotenko, V.P., 2009. Istoriya i filosofiya tehniceskoy realnosti [History and philosophy of technical reality]. Akademicheskii proekt, Moscow (in Russian).
4. Larianovskiy, I.S., 2013. Intehral'na kontseptsiya tsinnosti [Integral conception of values]. Perspektivy 3, 69-73 (in Ukrainian).
5. Larianovskiy, I.S., 2013. Postneklasychne znannya ta problema tsinnostey [Post non-classical knowledge and the problem of values]. Naukove piznannya: metodolohiya ta tekhnolohiya, Edition 2, 102-106 (in Ukrainian).
6. Larianovskiy, I.S., 2013. Integralnyie tsennosti i sotsiokulturnaya dinamika [Integral values and sociocultural dynamics]. Sotsiosfera 4, 30-36 (in Russian).
7. Mamchur, E.A., 2008. Obrazyi nauki v sovremennoy culture [Science figures in modern culture]. «Kanon+» ROOI «Reabilitatsiya», Moscow (in Russian).
8. Markova, L.A., 2013. Nauka na grani s nenaukoy [Science on the verge of non-science]. «Kanon+» ROOI «Reabilitatsiya», Moscow (in Russian).
9. Mikeskina, L.A., 2007. Epistemologiya tsennostey [Epistemology of values]. Rossiyskaya politicheskaya entsiklopediya, Moscow (in Russian).
10. Stasinopulos, P., 2012. Proektirovanie sistem kak edinogo tselogo: Integralnyi podhod k proektirovaniyu dlya ustoychivogo razvitiya [Projecting of systems as integral whole: Integral approach to the projecting for steady development]. Eksmo, Moscow (in Russian).
11. Stepin, V.S., 2012. Istoriya i filosofiya nauki [History and philosophy of science]. Akademicheskii proekt, Moscow (in Russian).
12. Stolovich, L.N., 1994. Krasota. Dobro. Istina: Ocherk istorii esteticheskoy aksiologii [Beauty. Goodness. Truth: An outline of esthetic axiology history]. Respublika, Moscow (in Russian).
13. Tatarinov, Yu.B., 1986. Problemyi otsenki effektivnosti fundamentalnyih issledovaniy: logiko-metodologicheskie aspekty [Estimate of efficiency of fundamental investigation problems: logic and methodological aspects]. Nauka, Moscow (in Russian).
14. Thompson, M., 2003. Filosofiya nauki [Philosophy of science]. FAIR-PRESS, Moscow (in Russian).
15. Ursul, A.D., 2015. Fenomen noosfery: Globalnaya evolyutsiya i noosferogenez [Noosphere phenomenon: Global evolution and noosphere genesis]. LENAND, Moscow (in Russian).
16. Filosofiya myishleniya: (sbornik statey) [Philosophy of thinking: (collection of articles)] / (ed. col. L.N. Bogataya, I.S. Dobronravova, F.V. Lazarev; resp.ed. L.N. Bogataya). 2013. Pechatnyiy dom, Odessa (in Russian).
17. Chelovek i ego buduschee: Novyye tehnologii i vozmozhnosti cheloveka [Human and his future: New technologies and human opportunities] / (V.I. Arshinov, Kh.Lenk, N.N. Moiseev, I.T. Frolov, etc.). 2012. LENAND, Moscow (in Russian).
18. Shokhin, V.K., 2006. Filosofiya tsennostey i rannaya aksiologicheskaya myisl [Philosophy of values and early axiological thought]. RUDN, Moscow (in Russian).
19. Larianovskiy, I.S., 2014. The problem of values of post non-classical knowledge // European applied sciences. Stuttgart: ORT Publishing 2, 132-134.
20. Perry, R.B., 1950. General theory of value. Harvard University press.
21. Russel, J., Cohn, R., 2012. Axiology. Bookviko Publishing.

Лар'яновський Ігор Сергійович - старший викладач
Одеська національна академія харчових технологій
Адреса: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112
E-mail: laryanovsky@i.ua

Larianovskiy Ihor Serhiyovych - senior lecturer
Odessa national academy of food technologies
Address: 112, Kanatna Str., Odessa, 65039, Ukraine
E-mail: laryanovsky@i.ua